

ፕሬስ መግለጫ

የክቡር ገዢው መግለጫ

ክቡር ዶ/ር አቡነ ተክለኛ የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ገዢ አዲስ አበባ ፡ ሐምሌ 6 2018 ዓ.ም.

እንዴት ዋላችሁ፤ ወደዚህ የፕሬስ ኮንፈረንስ እንኳን ደህና መጣችሁ።

የገንዘብ ፖሊሲ ኮሚቴ ስብሰባን ተከትሎ ለጋዜጠኞች በቀጥታ መግለጫ ስሰጥ ይህ የመጀመሪያዬ እንደመሆኑ፤ በቀጥታ ወደ ኮሚቴው ግኝቶችና ውሳኔዎች ከማምራቴ በፊት፤ ስለ ኮሚቴው የተወሰነ ነገር ማለት እፈልጋለሁ።

የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ የገንዘብ ፖሊሲ ኮሚቴ በኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ የማቋቋሚያ አዋጅ ቁጥር 1359/2025፤ አንቀጽ 23፤ የተቋቋመ ሲሆን ተግባርና ኃላፊነቱም በየጊዜው የኢትዮጵያን ኢኮኖሚ ሁኔታ ማለትም የኢኮኖሚ እድገት፤ የዋጋ ግሽበት፤ የውጭ ዘርፉ፤ የገንዘብ አቅርቦትና የፋይናንስ ዘርፍ አዝማሚያዎችን፤ በተጓዳኝም ጉልህ አንድምታ ያላቸውን ዓለም አቀፍ ሁኔታዎችን በመገምገም ተግባራዊ የሚደረጉ የገንዘብ ፖሊሲ ምክረ-ሐሳቦችን በብሔራዊ ባንክ በርድ እንዲፀድቁ ማቅረብ ነው። ይህ የኮሚቴው ሰባተኛ ስብሰባ ነው። ከዚህ በኋላ እያንዳንዱን የኮሚቴው ስብሰባ ተከትሎ እንዲህ ዓይነት ገለጻ የሚደረግ ሲሆን ይሄን ማድረጋችን ማህበረሰቡ፤ የገበያ ተሳታፊዎች እና እናንተ የሚዲያ አካላት ስለ ውሳኔዎቻችን ግልጽ እና ወቅታዊ መረጃ እንድታገኙ ያስችላል። ይህ የሚያሳየው ብሔራዊ ባንክ ከዓለም አቀፍ የማዕከላዊ ባንኮች አሰራር ጋር አብሮ እየሄደ መሆኑን እና በዋነኛነት ፖሊሲውን በግልጽነት እና በተጠያቂነት ለመምራት ያለውን ቁርጠኝነት ነው።

በርዱ ያጸደቃቸውን የፖሊሲ ውሳኔዎች ከማቅረቤ በፊት፤ አሁን ኮሚቴው በጥልቀት ስለገመገማቸው የኢኮኖሚ እና የፋይናንስ ሁኔታዎች ለንሳ።

ኮሚቴው በጥልቀት የገመገማቸው የኢኮኖሚ እና የፋይናንስ ሁኔታዎች

የዋጋ ግሽበት

ዓመታዊ የዋጋ ግሽበት ሪፎርሙን ተከትሎ በግልጽ ሁኔታ እየቀነሰ በመምጣት በታህሳስ ወር 2018 ነጠላ አሃዝ አስመዝግቧል፤ ይህ እጅግ አመራር ስኬት ነው። ይሁን እንጂ፤ ከሚያዚያ 2018 ጀምሮ፤ በመካከለኛው ምሥራቅ ግጭት ምክንያት በተከሰተው የነዳጅ አቅርቦት መስተጓጎል አጠቃላይ የዋጋ ግሽበት እንደገና ጨምሯል። በመሆኑም አጠቃላይ የዋጋ ግሽበት በታህሳስ ወር ከነበረው 9.7 በመቶ ከፍ ብሎ በሚያዚያ ወር ወደ 11.7 በመቶ እንዲሁም በግንቦት ወር ላይ 13.4 በመቶ ሆኗል፤ ለዚህም ጭማሪ የምግብ-ነክ የዋጋ ግሽበት 15.0 በመቶ እና ምግብ-ነክ ያልሆነ የዋጋ ግሽበት

11.1 በመቶ በማደግ አስተዋጽኦ አድርገዋል። የኮሚቴው ግምገማ በቀጣዮቹ ስድስት ወራት የትንበያ ወቅት የዋጋ ግሽበት በሁለት አሃዝ ሊቆይ እንደሚችል እና በታህሳስ ወር 2019 ዓ.ም. ላይ ቅናሽ ሊያሳይ እንደሚችል ያሳያል።

የሀገር ውስጥ የኢኮኖሚ ዕድገት

ኮሚቴው የሀገር ውስጥ የኢኮኖሚ ዕድገት ባለፉት 8 ዓመታት ተጠናክሮ እንደቀጠለ የተገነዘበ ሲሆን፣ አማካይ እድገቱም 7.5 በመቶ ነው። በ2017 በጀት ዓመት የኢኮኖሚው እድገት 9.2 በመቶ ያስመዘገበ ሲሆን የ2018 በጀት ዓመት እድገትም 10.2 በመቶ እንደሚሆን ይገመታል። በተመሳሳይ ሁኔታ የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ አመለካኾች የተጠናከረ የኢኮኖሚ ዕድገት እንደሚኖር ያመለክታሉ። ለዚህም በማኑፋክቸሪንግ ዘርፍ፣ በሲሚንት ምርት፣ በኤሌክትሪክ ማመንጨት እና በብረትና ብረታ ብረት ምርቶች ላይ የታዩ መሻሻሎች በአጠቃላይ የኢንዱስትሪ ዘርፉ ንቁ እንቅስቃሴ እንዳለው ያመለክታሉ። የአገልግሎት ዘርፉም በተመሳሳይ መልኩ በተለይ በዋና ዋና አመልካቾች መሻሻል የተደገፈ ከፍተኛ አፈፃፀም አሳይቷል። በተለይም የቱሪስት ፍሰትና የአየር ትራንስፖርት እንቅስቃሴዎች (የተሳፋሪ እና የጭነት ማጓጓዣ) በወቅቱ ከፍተኛ ዕድገት አሳይተዋል።

የገንዘብ ዕድገት አዝማሚያ

የመሠረታዊ ገንዘብ (base money) ዕድገት ከፍተኛ ደረጃ ላይ ቢቆይም፣ በቅርብ ጊዜያት የመቀነስ አዝማሚያ እና የመረጋጋት ምልክት እያሳየ መጥቷል። በ2018 በጀት ዓመት የመሠረታዊ ገንዘብ ዓመታዊ ዕድገት 43.0 በመቶ ሲሆን ይህም ባለፈው ዓመት በተመሳሳይ ወቅት ከተመዘገበው 66.4 በመቶ ዕድገት ጋር ሲነፃፀር ቅናሽ አሳይቷል። ለመሠረታዊ ገንዘብ ዕድገት ብሔራዊ ባንክ ከወርቅ ግዢ ጋር በተያያዘ የውጭ ምንዛሪ ክምችት በመጨመሩ እና ከዚሁ ጋር ተያይዞ ወደ ባንኮች የገባው የጥሬ ገንዘብ መጨመሩ እንደ ዋነኛ ምክንያት ይጠቀሳሉ። በተመሳሳይም፣ የጠቅላላ ገንዘብ አቅርቦት (broad money) ዓመታዊ ዕድገት ባለፈው ዓመት በተመሳሳይ ወቅት ከነበረው 35.2 በመቶ ጋር ሲነፃፀር መጠነኛ ቅናሽ በማሳየት 32.7 በመቶ ሆኗል። ለጠቅላላ ገንዘብ ዕድገት ከሪፎርም በፊት የአገር ውስጥ ብድር ከፍተኛ ድርሻ የነበረው ሲሆን፣ በዚህ በጀት ዓመት ግን በዋናነት የተጣራ የውጭ ምንዛሪ ክምችት (net foreign asset) ከፍተኛ ዕድገት በማሳየቱና በአገር ውስጥ ብድርም መጠነኛ ዕድገት በመመዝገቡ እንደሆነ መገንዘብ ተችሏል።

የወለድ ተመን እንቅስቃሴ

ኮሚቴው የወለድ ተመን እንቅስቃሴን በተመለከተ ባደረገው ግምገማ፣ የአጭር ጊዜ የወለድ ተመኖች መሻሻል እንዳሳዩ እና ከማስቀመጫ ወለድ ውጭ ያሉት የወለድ ተመኖች (real interest rate) ከዜሮ በላይ ሆነው እንደቆዩ ተገንዝቧል። በግንቦት ወር 2018 የሁሉም የመንግሥት ግምጃ ቤት ሰነዶች አማካይ የወለድ ምጣኔ እና የ91 ቀን የመንግሥት ግምጃ ቤት ሰነድ አማካይ የወለድ ምጣኔ (weighted average yield) በቅደም ተከተል 12.3 በመቶ እና 11.0 በመቶ ሆነዋል፤ ይህም ባለፈው ዓመት በተመሳሳይ ወቅት ከነበረው 15.5 በመቶ እና 16.1 በመቶ ጋር ሲነፃፀር ቅናሽ አሳይቷል። የመንግሥት ግምጃ ቤት ሰነድ ገበያ ላይ ከፍተኛ ፍላጎት እንደነበር ታይቷል፤ ወደ 667.8 ቢሊዮን ብር የሚጠጋ ከፍተኛ ተጨማሪ ፍላጎት (oversubscription) ተመዝግቧል። ለዚህም በቅርቡ በተቋቋሙ የኢንቨስትመንት ባንኮች አማካይነት የግለሰቦች ተሳትፎ መጨመሩ ገበያው እንዲሰፋ አስተዋጽኦ አድርጓል። በተመሳሳይም ባንኮች እርስ በእርስ የሚበዳደሩበት የ7-ቀን የባንክ ለባንክ የገንዘብ ገበያ አማካይ የወለድ ምጣኔ በመጋቢት ወር 2018 ከነበረው 18.0 በመቶ ቅናሽ በማሳየት በግንቦት ወር 2018 ዓ.ም. ወደ 14.6 በመቶ ደርሷል። በግንቦት 2018 ዓ.ም. መጨረሻ የባንክ ለባንክ የገንዘብ ገበያ አጠቃላይ የግብይት መጠን ወደ 3.0 ትሪሊዮን ብር ደርሷል።

የባንክና የፋይናንስ ዘርፍ

የባንክ ዘርፍ በቂ ካፒታል ያለው በመሆኑና የተበላሽ ብድሩም ዝቅተኛ በመሆኑ ጤናማና የተረጋጋ እንደሆነ ቀጥሏል። ለዚህም አጠቃላይ የተቀማጭ ገንዘብ ክምችት እና የብድር ተመላሽ እድገት አስተዋጽኦ አድርጓል። የግል ባንኮች የብድርና የተቀማጭ ሂሳብ (loan to deposit ratio) ጥመርታም በ2016 ከነበረው 90.3 በመቶ በ2018 ወደ 72.7 በመቶ ቀንሷል፤ ይህም የባንኮች የገንዘብ አስተዳደር (liquidity management) መሻሻሉን ያመለክታል።

የበጀት (ፊስካል) ፖሊሲ

ኮሚቴው የበጀት/ፊስካል ፖሊሲ ሥርዓት ጥንቃቄ የተመለከተና ከብሔራዊ ባንክ ጥብቅ የገንዘብ ፖሊሲ ጋር የተጣጣመ እንዲሁም ከአጠቃላይ የማክሮ ኢኮኖሚ ማሻሻያ አጀንዳ ጋር የተናበበ እንደነበር ተገንዝቧል። በ2016 ከተወሰደው ማሻሻያ በኋላ፣ መንግሥት ለበጀት ጉድለት ማሟያ ከብሔራዊ ባንክ ብድር ላለመውሰድ የያዘውን አቋም አጠናክሮ ቀጥሏል።

የውጭ ኢኮኖሚ ዘርፍ

በ2018 የበጀት ዓመት የውጭ ኢኮኖሚ ዘርፍ አፈጻጸም በከፍተኛ ሁኔታ የተጠናከረና አመራቂ ውጤት የተገኘበት ነበር። የኢትዮጵያ አጠቃላይ የውጭ ኢኮኖሚ ሚዛን (overall balance of payment) ትርፍ ማስመዝገብ የቻለ ሲሆን ይህም ሁሉን አቀፍ የኢኮኖሚ ማሻሻያ ከመወሰዱ በፊት ከተመዘገበው ጉድለት ጋር ሲነፃፀር የኢትዮጵያ የውጭ ኢኮኖሚ ዘርፍ ከፍተኛ መሻሻል ማሳየቱን የሚያመለክት ነው። ለዚህም የሸቀጦች ወጪ ንግድ ገቢ በሶስት እጥፍ መጨመር፣ እንዲሁም የግለሰቦች እና የመንግሥት ሃዋላ መሻሻል አስተዋጽኦ አድርገዋል። በመሆኑም በ2016 በጀት ዓመት የተመዘገበው 6.2 ቢሊዮን የአሜሪካ ዶላር የተንቀሳቃሽ ሂሳብ (current account) ጉድለት በ2018 በጀት ዓመት ወደ 1.8 ቢሊዮን ዶላር የቀነሰ ሲሆን የውጭ ምንዛሪ መጠባበቂያ ክምችትም ከፍተኛ ጭማሪ በማሳየት ከሪፎርሙ በፊት የነበረውን መጠን 20 እጥፍ ደርሷል።

ዓለም አቀፍ የኢኮኖሚ ሁኔታዎች

የዓለም አቀፍ የገንዘብ ድርጅት (IMF) እ.ኤ.አ ሐምሌ 2026 ትንበያው በመካከለኛው ምሥራቅ ግጭት ምክንያት በ2026 ዓለም አቀፍ እድገት ቅናሽ በማሳየት 3.0 በመቶ እንደሚሆን እና የ2027 ትንበያ ግን ከቀድሞው ትንበያ በመሻሻል 3.4 በመቶ እንደሚሆን ይገመታል። የዓለም አቀፍ አጠቃላይ የዋጋ ግሽበትም በ2026 ወደ 4.7 በመቶ እንደሚጨምር እና በ2027 ደግሞ ወደ 3.9 በመቶ እንደሚቀንስ ተገምቷል። ምንም እንኳን በቅርቡ በአሜሪካ እና በኢራን መካከል የተደረሰው የመግባቢያ ስምምነት ቢኖርም፣ አሁንም ቢሆን የአለመረጋጋት ስጋቶች እንዳሉ ተመለክቷል።

የኮሚቴው ምክረ-ሃሳብ እና የቦርዱ ውሳኔዎች

ኮሚቴው በግምገማው የዓለም አቀፍ የነዳጅ ዋጋ ንረት ግፊት በአገር ውስጥ የዋጋ ግሽበት ላይ የሚያሳድረውን ጫና ከግምት ውስጥ በማስገባት እና የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ በመካከለኛ ጊዜ ለማሳካት የያዘውን የነጠላ አሃዝ የዋጋ ግሽበት ዓላማ ለማሳካት ጥብቅ የገንዘብ ፖሊሲው ተጠናክሮ መቀጠል እንዳለበት አጽንኦት ሰጥቶበታል። በዚህ መሠረት ኮሚቴው አምስት የፖሊሲ አቅጣጫዎችን ለቦርድ አቅርቦ አስወስኗል። እነዚህ አምስት የፖሊሲ እርምጃዎች አምስት የተለያዩ ውሳኔዎች እንዳልሆኑ ግልጽ ማድረግ እፈልጋለሁ። እነዚህ ውሳኔዎች አንድ ወጥ የሆነ የፖሊሲ ፓኬጅ ናቸው፤ እያንዳንዱን በየተራ ከማቅረቤ በፊት የሚያገናኛቸውን አመክንዮ እገልጻለሁ።

የመጀመሪያው ግልጽ መሆኑን ያለበት መነሻ ነጥብ ባንኩ በአሁኑ ወቅት ከቀጥተኛ የገንዘብ ፖሊሲ መሣሪያዎች ወደ ቀጥተኛ ያልሆኑ የገንዘብ ፖሊሲ መሣሪያዎች እየተሸጋገረ መሆኑ ነው። ኮሚቴውም ይህንን በመገንዘቡ የመጀመሪያ ለውሳኔ ያቀረበው የፖሊሲ ምክረ-ሃሳብ ዓመታዊ የብድር ዕድገት ገደብን (credit cap) ሙሉ በሙሉ ማንሳት ነው። የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ዓመታዊ የብድር ዕድገት ገደብን እንደ ጊዜያዊ እርምጃ የተጠቀመው ቀጥተኛ ያልሆኑ የገንዘብ ፖሊሲ መሣሪያዎችን በመጠቀም በወለድ ምጣኔ ላይ ተመስርቶ ወደሚሰራ የገንዘብ ፖሊሲ ስርዓት ሙሉ በሙሉ እስኪሸጋገር ድረስ ነበር። አሁን ላይ ያንን ዓላማ አሳክቷል፤ ነገር ግን እዚህ ላይ ግልጽ እንዲሆንና አጥብቄ መናገር የምፈልገው ይህ የብድር እድገት ገደብ መነሳት ፈጽሞ የፖሊሲ አቋም ለውጥ ሳይሆን በመሣሪያ (instrument) ወይም በአሰራር ዘዴ ላይ የተደረገ ለውጥ መሆኑን ነው።

ሁለተኛ፣ ይህን የብድር እድገት ገደብ ማንሳት ብቻውን ከብድር ዕድገት ጭማሪ ጋር ተያይዞ በዋጋ ግሽበት ላይ ሊያሳድር የሚችለውን ጫና በመረዳት ተመጣጣኝ እርምጃ በመውሰድ የባንኩን የጥብቅ ፖሊሲ አቋም ማስጠበቅ እንደሚያስፈልግ ኮሚቴው ተገንዝቧል። በመሆኑም የብሔራዊ ባንክ የፖሊሲ መጠን በአንድ መቶኛ (ከ15 መቶኛ ወደ 16 መቶኛ) እንዲጨምር እና አሁን ያለው የሶስት በመቶኛ ክልል (band) በነበረበት እንዲቆይ ተደርጓል። ስለሆነም የፖሊሲ ወለድ ተመን ጭማሪው እና የብድር ዕድገት ገደቡ መነሳት አብረው ሊታዩ ይገባል፤ አንዱ መሣሪያ ጊዜውን ሲጨርስ ሌላው ደግሞ ሲጠነክር የሚያሳይ ሲሆን ይህም ድምር ውጤቱ ከዚህ በፊት ከነበረው ይልቅ ባንኩ ይበልጥ ጥብቅ የሆነ የገንዘብ ፖሊሲ አቋም መያዙን ያመለክታል።

ሦስተኛ፣ በዚህ ተመሳሳይ አመክንዮ ውስጥ ተጨማሪ ጥበቃ ለማድረግ እና ይበልጥ ለማጠናከር፣ ኮሚቴው የብድር ዕድገት መስፋፋት በዋጋ ግሽበት ላይ አሉታዊ ጫና የሚያሳድር ሆኖ ሲገኝ፣ የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ በእያንዳንዱ ባንክ ላይ በሚያካሂደው መደበኛ ግምገማ መሠረት ከመደበኛው የመጠበቂያ ተቀማጭ የተለየ ተጨማሪ የመጠበቂያ ተቀማጭ (targeted reserve requirement) እንዲተገበር ምክረ-ሃሳብ አቅርቦ በቦርዱ ጸድቋል። ይህም ባንኩን በአጠቃላይ ኢኮኖሚ የብድር መጠንን ከመገደብ ይልቅ በእያንዳንዱ ባንክ ላይ አስፈላጊ እርምጃ ለመውሰድ ያስችለዋል።

በአራተኛ እና አምስተኛ ደረጃ፣ ኮሚቴው ትኩረቱን ወደ የውጭ ምንዛሪ ገበያ ያደረገ ሲሆን፣ በዚህም ዙሪያ ሁለት ተጨማሪ የፖሊሲ እርምጃዎች እንዲወሰዱ ባቀረበው ምክረ-ሀሳብ እና ቦርዱ በጸደቀው መሰረት፣ የብሔራዊ ባንክ የውጭ ምንዛሪ ኮሚሽን መጠንን ከ2.5 በመቶ ወደ 1.5 በመቶ እንዲቀንስ የተደረገ ሲሆን ይህም ከሸቀጦች ገቢ ንግድ ጋር የተያያዙ ወጪዎችን ለመቀነስ እና በዋጋ ግሽበት ላይ የሚኖረውን ተፅዕኖ ለመገደብ ነው። በተጨማሪም የወጪ ንግድ ተወዳዳሪነትን ለማሻሻል፣ የውጭ ምንዛሪ ገበያን ለማሳለጥ እና የዋጋ ግኝትን (price discovery) ለማሻሻል ላኪዎች ከሸቀጦች ወጪ ንግድ ከሚያገኙት የውጭ ምንዛሪ ላይ ለባንኮች እንዲሸጡ የሚጠየቀው (surrender requirement) ከ50 በመቶ ወደ 30 በመቶ ዝቅ እንዲል ተደርጓል።

በአጠቃላይ እነዚህ አምስት እርምጃዎች አንድ ላይ ሲታዩ፣ ኮሚቴው የሰጠውን ውሳኔ ወጥነት (consistent judgment) ያንፀባርቃሉ፤ እንዲሁም የኢትዮጵያ የገንዘብ ፖሊሲ ማዕቀፍ ቀጥተኛ ወዳልሆኑ እና በገበያ ላይ በተመሰረቱ መሳሪያዎች ላይ የመተማመን ደረጃ ላይ መድረሱን ያሳያል። ይህም ሂደት በቀጣይነትም ቢሆን በዋጋ ግሽበት መቀነስ ላይ ያለንን ቁርጠኝነት በማጠንከርና ዲሲፕሊን ባለው መልኩ የሚቀጥል ይሆናል።

ኮሚቴው በ2019 መስከረም ወር መጨረሻ ላይ፣ ወይም ሁኔታዎች ካስገደዱ ከዚያ ቀደም ብሎ እንደገና ይሰበሰባል። የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ለዋጋ መረጋጋት ዓላማው ያለውን ቁርጠኝነት እንዲሁም በዚህ መግለጫ ሊያንፀባርቀው የታሰበውን ግልጽኝነት ላይ የሚሰራውን ሥራ አጠናክሮ ይቀጥላል።

አመሰግናለሁ። በመቀጠል ጥያቄዎቻችሁን እቀበላለሁ።

ክቡር ዶ/ር እዮብ ተካልኝ

የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ገዥ